

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ОСВІТА У ХХІ СТОЛІТТІ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Випуск 3

*Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції
“Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті:
формування міжкультурної комунікації”,
м. Київ, МАУП, 24 травня 2011 р.*

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

Редакційна колегія:

Подолька А. М., д-р юрид. наук — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”

Освіта у ХХІ столітті: шляхи розвитку / МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2010 —

Вип. 3 : Матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті: формування міжкультурної комунікації”, м. Київ, МАУП, 24 трав. 2011 р. / редкол. : А. М. Подолька (голов. ред.), М. Ф. Головатий (заст. голов. ред.), Н. М. Чернуха (заст. голов. ред.), А. А. Ігнатченко (відп. ред.). — 2012. — 246 с. : іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику подано статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ ст.: формування міжкультурної комунікації”, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — розвитку освіти в Україні. Статті охоплюють широкий діапазон наукових досліджень українських учених.

Для науковців, освітян, державних службовців, політиків, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком української освіти.

ББК 74.04(4УКР)я43

ЗМІСТ

Н. М. Чернуха, Д. В. Біч

Міжкультурні зв'язки у сучасному
освітньому просторі 5

І. П. Бідзюра

Концепція мотивації професійної
діяльності: парадигмальний контекст
управлінської компетентності
працівників ВНЗ 8

О. В. Кобзєва, В. О. Матюхін

Особливості антикризового управління
недержавними ВНЗ 13

Т. І. Боєва, Н. В. Немченко

Вища освіта сучасної України 16

Г. Л. Бондаренко

Риторика як засіб навчання
невербальним особливостям
міжкультурної комунікації 18

В. А. Гапоненко

Перспективи дистанційного навчання
в галузі суспільно-політичного
знання 22

Л. В. Георгінова, О. В. Богданов

Підготовка майбутніх менеджерів
в умовах формування міжкультурної
комунікації 26

Г. Я. Дідух

Специфіка викладання політології
іноземним студентам у контексті
міжкультурної комунікації 32

О. І. Дікарев, О. В. Волонець

Атомна енергетика у політичному
та економічному вимірі 36

Є. І. Качмарський

Оптимізація мережі загальноосвітніх
навчальних закладів у контексті
адміністративно-територіальної
реформи в Україні 43

Ф. М. Медвідь, В. В. Баран

Елітарна концепція Юрія Липи в умовах
формування міжкультурної взаємодії 46

І. М. Найдьонов

Проблеми модернізації
ефективності освіти 54

Т. І. Науменко

Розвиток духовності дитини: педагогічні
технології 58

Н. М. Терещенко

Проблеми формування управлінської
стратегії бібліотечно-інформаційних
установ у забезпеченні якості освіти 62

О. О. Щербань

Загальні проблеми: інформаційні
технології і сучасна освіта 69

Н. Н. Юсеф

Межкультурные связи стран Ближнего
Востока (образовательный аспект) 71

І. О. Денісова

Формування міжкультурної
комунікації студентів вищих
навчальних закладів у процесі вивчення
іноземних мов 74

В. С. Ейсмонт

Теоретико-методологічні аспекти
економічного зростання, економічного
розвитку і розвитку економіки 78

Т. О. Костюк

Проблеми модернізації освіти в Україні
в рамках Болонського процесу 88

М. Ф. Медвідь, А. А. Ольховик

Соціалізація особистості
в умовах формування міжкультурної
комунікації 93

І. М. Николин

Розвиток комунікативного
досвіду особистості з труднощами
спілкування 97

І. О. Проценко

Політологічний вимір
інтелектуального капіталу 103

О. С. Хоменко

Засадничі умови формування політичної
стабільності в суспільстві,
що трансформується 107

К. Е. Шумовська

Проблеми освіти державних
службовців в сучасній Україні 117

І. О. ПРОЦЕНКО*д-р філософії в галузі держ. управління**Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ***ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ ВИМІР
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ**

Освіта у XXI столітті: шляхи розвитку, вип. 3, 2012, 103–106

Інтелектуальний капітал — це знання, які можуть бути перетворені у прибуток та оцінені. Таке широке визначення, на думку російських фахівців, охоплює будь-які технологічні, управлінські та ринкові нововведення, які можуть бути інновацією, тобто приносити додатковий прибуток [1]. Безумовно, інтелектуальний капітал (від лат. *Intellectualis capitalis* — розумовий головний або головні пізнання) — це один з різновидів капіталу, який має відповідні ознаки капіталу і відтворює, одночасно, характерну лише йому (інтелектуальному капіталу) специфіку й особливості.

Аналітичні дослідження показують, що в основі негативних тенденцій в системі освіти України лежать два фундаментальні чинники: 1) скорочення державного фінансування освіти і недостатній рівень підготовки спеціалістів з окремих спеціальностей, здатних працювати в нових умовах, які характеризуються швидкозмінністю вимог ринку, його високою мобільністю, гнучкістю, інформаційною переважаністю, необхідністю високого ступеня аналітичності мислення; 2) низький внутрішній попит

на робочу силу в знаннємістких галузях, що виробляють товари і послуги. Навіть якщо фінансування освіти в Україні буде збільшено, проблема відстання витрат на освіту від розвинених і суміжних країн залишиться. Саме тому в політиці реалізації економіки знань насамперед потрібно змінити вимоги до освіти. З точки зору економіки знань вони полягають у тому, щоб дати якісно новий рівень знань новаторам і оновлювати їх протягом усього періоду трудової діяльності (бізнесменам, вищим і середнім корпоративним і державним менеджерам), розробникам і виробникам знаннємістких товарів і послуг (ученим, винахідникам, інженерному персоналу, робітникам) та споживачам. Під останніми слід розуміти як пересічних споживачів освітніх, юридичних, медичних, банківських послуг, так і власників капіталів (споживачів консалтингових, юридичних, фінансових послуг) та менеджерів (споживачів, крім вищезазначених, наукових, технічних і прогностичних послуг).

Соціально-економічна значущість освіти, її роль у науково-технічному прогресі, духовному житті суспільства, розвитку та якісному вдоскона-

ленні всієї економіки загальновизна-
ні. Конкуренція країн в економічній
сфері зводиться в сучасних умовах
формування економіки знань до кон-
куренції у сфері науки і техніки і, як
наслідок, до конкуренції у сфері під-
готовки та організації використання
кваліфікованих кадрів.

Роль знання в економічному роз-
витку зростає, випереджаючи значу-
щість засобів виробництва і природ-
них ресурсів. За оцінками світового
банку, фізичний капітал у сучас-
ній економіці формує 16 % загаль-
ного обсягу багатства кожної країни,
природний — 20 %, а людський ка-
пітал — 64 %. У таких країнах, як Япо-
нія і Німеччина, частка людського ка-
піталу становить до 80 % національ-
ного багатства. На сьогодні цінності
створюються за рахунок підвищення
продуктивності та використання но-
вовведень, тобто застосування знань
на практиці. Економічне зростання
все більше залежить від здатності
здобувати нові знання і застосовува-
ти їх у житті [2–7].

Технологічний прогрес уже дав-
но перетворився в третій (поряд із
працею і капіталом) основний фак-
тор економічного зростання і підви-
щення добробуту людства. У 40–60-х
роках ця думка знайшла відображен-
ня в економічній теорії науковцями
Я. Тинбергеном, Р. Солоу, Дж. Хіксом
та ін. Завдяки появі нових моделей
економічного зростання з ендеген-
ним (генерованим із середини систе-
ми) технологічним прогресом, у 90-х
роках ХХ ст. це питання виклика-
ло ще більшу зацікавленість. Харак-
терною особливістю нових моделей
є те, що, розвиваючи ранні ідеї К. Ер-
роу та Х. Узави про економічну роль

навчання в процесі виробництва, їх
автори вводять у виробничу функ-
цію в тій чи іншій формі додатко-
ву змінну — людський капітал, тоб-
то обсяг наукових знань і практично-
го досвіду, накопичених у процесі на-
вчання і безпосередньої виробничої
діяльності.

Щодо характеру економічного
зростання, то в моделі Ромера воно
знаходиться у прямій залежності від
величини людського капіталу, зосе-
редженого у сфері здобуття науково-
го знання. Це означає, що сфера зна-
ння впливає на економіку не тільки
безпосередньо через прикладні ідеї
та розробки, а саме її існування є не-
обхідною умовою економічного зрос-
тання, оскільки забезпечує накопи-
чення людського капіталу. Модель
Ромера також дає підстави зробити
висновок, що країни з великим нако-
пиченим обсягом людського капіта-
лу матимуть вищі темпи економічно-
го зростання.

Докорінні зміни щодо цінностей
людського ресурсу сталися у 70-х
роках ХХ ст., коли з'явилась мож-
ливість оцінити розвиток творчо-
го потенціалу людини, гуманістичну
спрямованість її устремлінь. У цей
період здійснюється переоцінка ру-
шійних сил економіки — людський
фактор висувається на перший план,
виникає теорія людського капіталу,
розроблена американським еконо-
містом Г. Беккером. У межах цієї те-
орії виокремлюють такі особливос-
ті людського капіталу: інвестиції у
людський капітал забезпечують його
власнику в майбутньому отримання
більш високого доходу; формування
людського капіталу вимагає від са-
мої людини і усього суспільства зна-

чних затрат; вкладення в людський капітал дають доволі значні за обсягом, тривалі за часом та інтегральні за характером економічний і соціальний ефекти та ін. Таким чином, від якості людського капіталу залежать результати економічного зростання.

Людський капітал — це здатність пропонувати неочевидні рішення. Він є джерелом відновлення й прогресу. Головне призначення людського капіталу — створення і поширення нововведень, у такому разі людський капітал виявляє себе в ситуаціях, коли найбільше часу і здібностей працівників витрачається на досягнення новизни. Варто зауважити, що при кваліфікованому менеджменті максимальна сума прибутку від інвестицій у людський капітал майже втричі перевищує прибуток від інвестицій у техніку.

Як складова інтелектуального капіталу, людський капітал — сукупність знань, навичок, творчих здібностей, а також спроможність власників і наукомістких працівників відповідати вимогам і завданням компанії.

В інноваційному процесі людина, що вдосконалює, узагальнює, є винахідником, а яка шукає нові рішення, розв'язує завдання — розглядається як носій ідеї, розробник інтелектуального продукту. Але це ще не людський капітал, хоча людині властива сукупність знань, навичок, творчих здібностей, тому що людський ресурс повинен себе реалізувати в інтелектуальний продукт. А цього можливо досягти в процесі розробки, пошуку, узагальнення за певних соціально-економічних умов, до яких належать

наявність мотивації, концентрація розумових зусиль, споживча зацікавленість, корисність для суспільства тощо. Людський капітал — це ймовірно найбільш вартісна оцінка роботи сукупності осіб, що працюють на відповідному фаховому рівні (вищому рівні кваліфікації), які розглядаються як потенційні носії ідей, спрямованих на процес розробки інтелектуального продукту, корисного для суспільства. У цьому разі ефективність живої праці визначатиметься кількістю створеного інтелектуального продукту за одиницю робочого часу. Цей показник може характеризувати людський потенціал, якщо визначати потенційні можливості створення інтелектуального продукту за відповідний термін. З цих позицій, людський капітал — це вартісна оцінка робочої сили, інтелектуальних зусиль сукупності працівників вищого рівня кваліфікації, які перебувають у процесі розробки інтелектуального продукту. Водночас, людські ресурси — це кількість працівників із вищим рівнем кваліфікації, залучених до процесу розробки інтелектуального продукту [8–10].

Освіта є найвагомішим елементом людського капіталу. Вона формує загальні та професійні знання, культуру, професійні вміння та навички, розвиває інтелектуальні здібності людини, вчить думати, аналізувати, приймати обґрунтовані рішення.

Література

1. *Зинов В., Сафарян К.* Интеллектуальный капитал как базовая характеристика стоимости бизнеса //

- Інтелектуальна власність. — 2001. — № 5–6, — С. 23–25.
2. *Зандишайдер Э.* Смерть от перенапряжения. О будущем представительной демократии // *Internationale Politik*. — 2003. — № 4. — С. 12.
 3. *Штейбах У.* Иракский мираж. Демократический проект в исламских странах: обречен на провал? // *Internationale Politik*. — 2003. — № 4. — С. 25.
 4. *Тарасенко В.* Модель деградативного социального розвитку // *Україна-2002. Моніторинг соціальних змін.* — К.: Ін-т соціології НАН України, 2002. — С. 364–365.
 5. *Федотова В. Т.* Социальное конструирование приемлемого для жизни общества // *Вопр. филос.* — 2003. — № 11.
 6. *Власова О.* Лестница между мирами // *Эксперт.* — 2003. — № 41. — С. 34.
 - Иноземцев В.* Бессмысленность вопрошания // *Свободная мысль — XXI.* — 2004. — № 1. С. 56–63.
 7. *Бергер П., Лукман Т.* Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания / Пер. с англ. Е. Руткевич. — М.: Медиум, 1995. — 323 с.
 8. *Макознак Є.* Еміграційні наміри громадян України // *Україна — 2002. Моніторинг соціальних змін.* — К.: Ін-т соціол. НАН України, 2002. — 104 с.
 9. *Образование* в странах с переходной экономикой: задачи развития. — М.: Всемирный банк, Сектор социального развития, 2001. — 317 с.
 10. *Макаров В. Л.* Экономика знаний: уроки для России // *Вестник Российской академии наук.* — Т. 73. — 2003. — № 5. — С. 450–462.